

Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän
ordning och säkerhet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69)

Ju2023/02434

Svea hovrätt har granskat betänkandet utifrån de intressen som hovrätten har att beakta. Hovrätten lämnar synpunkter i de delar som redovisas nedan.

En ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna

Enligt dess ordalydelse innehåller den föreslagna lagen bestämmelser om uppgiftsskyldighet för bland annat *myndigheter*. I betänkandet (s. 242 och 745) anges att begreppet myndighet har samma innebörd som i regeringsformen. Detta förtydligas med att det innebär att samtliga statliga och kommunala organ förutom riksdagen och de beslutande kommunala församlingarna omfattas av begreppet.

Anknytningen till den innebörd som begreppet myndighet har i regeringsformen innebär att Sveriges domstolar omfattas av den nu föreslagna lagen. Därmed omfattas även domstolarna av den i 4 § föreskrivna uppgiftsskyldigheten avseende kontaktuppgifter.

En för domstolarna föreskriven uppgiftsskyldighet av det slag som nu föreslås kräver enligt hovrätten särskilda överväganden. Det är fråga om överväganden som mer specifikt beaktar domstolarnas verksamhet och den samhällsfunktion som domstolarna fyller. Det gäller inte minst då det i betänkandet anges att den föreskrivna uppgiftsskyldigheten ska gälla som huvudregel oavsett om uppgiften i fråga omfattas av sekretess (s. 745).

Hovrätten ser en risk att den föreslagna ordningen kan komma att innebära en försämring av det sekretesskydd som i dag är tillämpligt inom domstolarnas verksamhet. Med den föreslagna ordningen skulle exempelvis en allmän domstols uppgiftsskyldighet kunna komma att omfatta uppgifter som domstolen erhållit om en målsägande i ett sexualbrottmål. Det framstår även i övrigt som oklart vilka effekter som förslaget kan komma att få i domstolarnas verksamhet i förhållande till nuvarande ordning. Vilken inverkan som förslaget kan komma att få på domstolarnas verksamhet bör utredas och belysas i det fortsatta arbetet för att ligga till grund för en bedömning av om behovet av och nyttan med dessa uppgifter överväger de negativa konsekvenserna av att domstolarna omfattas.

Vad gäller förslaget i övrigt har hovrätten följande synpunkter.

- Den valda lagstiftningsmetoden med en separat lag som ska tillämpas parallellt med offentlighets- och sekretesslagen riskerar att skapa särskilda tillämpningssvårigheter och medför att regleringen på området blir mer svåröverskådlig. De kopplingar som görs till offentlighets- och sekretesslagen i de intresseavvägningar som aktualiseras vid tillämpningen av lagens bestämmelser bidrar inte heller till att skapa ett lätthanterligt regelsystem.
- Det bör i den föreslagna lagen förtydligas att uppgiftsskyldigheten gäller som huvudregel oavsett om uppgiften omfattas av sekretess eller tystnadsplikt (jfr utformningen av 2 § lagen [2016:774] om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet).
- Det framgår inte av betänkandet hur situationer ska hanteras där en myndighet eller en enskild verksamhet motsätter sig att tillhandahålla de uppgifter som efterfrågas trots att förutsättningarna för att neka en sådan begäran inte är uppfyllda. Av den föreslagna lagen framgår exempelvis inte om ett avslag på en begäran om utfående av uppgifter kan bli föremål för överprövning.

Särskilt om 10 kap. 24 § OSL

Hovrätten har förståelse för att det finns ett behov av förenkling av bestämmelsens nuvarande lydelse. Som framgår av betänkandet innebär dock den föreslagna lydelsen att brott som inte kan antas föranleda någon annan påföljd än böter framöver inte kommer att undantas från bestämmelsens tillämpningsområde. Även mindre kvalificerad och mer bagatellartad brottslighet kommer därmed att generellt omfattas av möjligheten att utan hinder av sekretess lämna ut uppgifter till brottsbekämpningen. Den ändring som föreslås innebär alltså en mycket

betydande utvidgning jämfört med vad som gäller i dag. Enligt hovrätten kan det ifrågasättas om de skäl som utredningen anför till stöd för denna utvidgning (s. 575 f.) generellt överväger den enskildes befogade intresse av skydd mot intrång i den personliga integriteten. Hovrätten ifrågasätter därför rimligheten av den föreslagna utvidgningen.

I betänkandet framhålls att det rekvisit som framför allt utgör ett problem vid tillämpningen av bestämmelsen är ”och detta kan antas föranleda någon annan påföljd än böter”. I betänkandet anges att flera myndigheter har beskrivit att detta innebär en komplicerad bedömning för tjänstemän att göra. Det anges vidare att det även för utredningen framstår som mycket svårt att avgöra vilken påföljd som ett misstänkt brott senare i rättskedjan kan antas generera. (s. 573 f.)

I betänkandet diskuteras som ett alternativ till den föreslagna avgränsningen att i stället koppla tillämpningen av bestämmelsen till misstankar om brott med en straffskala som börjar på fängelse i sex månader (s. 575). Enligt hovrätten framstår en sådan generell begränsning som en mer välavvägd avgränsning än den som nu föreslås. En sådan avgränsning kommer till bukt med den ovan beskrivna problematiken samtidigt som intresset av skydd mot intrång i den personliga integriteten värnas. En sådan avfattning av bestämmelsen skulle dock innebära en begränsning mot vad som gäller i dag eftersom ett flertal brott där straffskalan börjar på böter eller 14 dagars fängelse skulle komma att undantas från bestämmelsens tillämpningsområde. För att undvika en sådan begränsning men samtidigt uppnå den eftersträvade förenklingen i tillämpningen skulle bestämmelsen kunna innehålla särskilt angivna brottstyper där det alltid är möjligt att utan hinder av sekretess lämna uppgifter till brottsbekämpningen. En sådan ordning skulle kunna uppnå det syfte som utredningen eftersträvar utan att göra alltför stort avkall på skyddet mot intrång i den personliga integriteten.

Avslutningsvis

En övergripande synpunkt är att ett utökat utlämnande av uppgifter väcker frågor om informationssäkerhet såväl när sådana uppgifter lämnas av myndigheter som när de lämnas av enskilda aktörer.

I övrigt har hovrätten inga synpunkter att lämna på förslaget.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Camilla Olsson, hovrättsråden Christian von Szalay och Sofie Klahr samt tf. hovrättsassessorn Mauro Villaggi, föredragande.

Camilla Olsson

Mauro Villaggi